

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿՈՐ ԾՐԱԳԻՐ

2021 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՍԵՎԱՆԱ ԼՃԻՑ ՋՐԻ ԲԱՑԹՈՂՆՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՌԱՎԵԼԱԳՈՒՅՆ ՉԱՓԱՔԱՆԱԿԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

2021 թվականին Սևանա լճից ջրի բացթողնման տարեկան առավելագույն չափաքանակի փոփոխության վերաբերյալ ժամանակավոր ծրագիրը մշակված է համաձայն «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով հաստատված ծրագրի 6.1-ին կետի երկրորդ պարբերության դրույթների:

Ժամանակավոր ծրագիրը նպատակաուղղված է 2021 թվականին Սևան-Հրազդան էներգետիկ ինժեանգիոն համակարգից սնվող ոռոգման համակարգերի ենթակայությամբ գտնվող հողատարածքների ոռոգումն իրականացնելու նպատակով անհրաժեշտ ջրաքանակ ապահովելուն:

2. ՆԵՐԿԱ ՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Օրենքով ամրագրված է Սևանա լճից ջրի բացթողնման առավելագույն չափաքանակ՝ 170 մլն մ³: Ջրբացթողումներն իրականացվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ամենամյա որոշումներով ամրագրված ամենամյա չափաքանակների շրջանակներում՝ սահմանված կարգին համապատասխան:

Սևան-Հրազդան համակարգի իշխման տակ գտնվող 5 ջրօգտագործողների ընկերությունների պայմանագրերով հաստատված 31.4 հազ. հա հողատարածքների ոռոգումն իրականացվում է Մարմարիկի, Ապարանի, Ազատի ջրամբարների, Մխչյանի և Ռանչպարի պոմպակայանների, Հրազդան գետի ու Սևանա լճի ջրբացթողումների միջոցով:

2021 թվականին Հայաստանի Հանրապետության համեմատաբար 12 խոշոր ջրամբարների առավելագույն լցվածությունը կազմել է 526.7 մլն մ³ 2020 թվականի առավելագույն 667.5 մլն մ³ լցվածության համեմատ թերլցվածությունը կազմել է 140.8 մլն մ³:

2021 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ ջրամբարների լցվածությունը եղել է 226.2 մլն մ³, իսկ 2020 թվականի նույն ժամանակահատվածում՝ 351.9 մլն մ³, դեֆիցիտը կազմել է 125.7 մլն մ³:

Սևան-Հրազդան ոռոգման համակարգը սնող Ապարանի, Ազատի և Մարմարիկի ջրամբարներից չնախատեսված ջրալրում իրականացնելու պատճառով 2021 թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ջրամբարներում առաջացել է 21.43 մլն մ³ ջրի դեֆիցիտ:

Հրազդան գետի ջրատվությունը 2021 թվականի ամբողջ ոռոգման ժամանակահատվածում պլանավորվել է շուրջ 170 մլն մ³ (վերջին 4 տարիների միջին ջրատվությունը կազմում է 190.8 մլն մ³): Ինչպես փաստացի իրավիճակը, այնպես էլ գետերի բազմամյա ջրագրության տվյալները փաստում են, որ նմանատիպ տարում Հրազդան գետից հնարավոր կլինի վերցնել ընդամենը 116 մլն մ³ ջուր, որը նախատեսվածից պակաս կլինի շուրջ 54 մլն մ³-ով:

Մխչյանի և Ռանչպարի պոմպակայաններով 2021 թվականի ոռոգման ողջ շրջանում պլանավորվել էր արտադրել շուրջ 14.8 մլն մ³ ջուր (պոմպակայանների շահագործումը կախված է էլեկտրաէներգիայի լարումից, մղման խողովակաշարերի տեխնիկական հնարավորություններից):

Սույն թվականի օգոստոսի 1-ի դրությամբ փաստացի արտադրվել է 13.8 մլն մ³ ջուր, կամ պլանավորվածի նկատմամբ մնացել է արտադրել մեկ մլն մ³ ջուր: Պոմպակայաններով նախատեսվել է լրացուցիչ արտադրել ևս 22.1 մլն մ³ ջուր, որի դեպքում կծախսվի նախատեսվածից շուրջ 11 մլն կՎտ/ժ ավել էլեկտրաէներգիա, որն իր հերթին կառաջացնի շուրջ 450 մլն դրամի ծախս:

Սևանա լճից 2021 թվականին, նախորդ տարվա համեմատ, ոռոգման նպատակով ջրբացթողումներն սկսվել են 10 օր շուտ, և այդ ընթացքում արդեն իսկ իրականացվել է 19 մլն մ³ ջրառ: Տարածաշրջանի գետերում ջրի կտրուկ նվազման հետևանքով առաջացել է ջրապահանջարկի նկատմամբ դեֆիցիտ, և Սևանա լճից 2021 թվականին իրականացված ավել ջրառին զուգահեռ այն լրացվել է Սևանա լճի բացթողումների և մեխանիկական ջրարտադրության միջոցների հաշվին:

Սևանա լճից 2019 թվականի օգոստոսի 15-ի դրությամբ բաց է թողնվել 99.825 մլն մ³, 2020 թվականին՝ 115.858 մլն մ³, 2021 թվականին՝ 168.244 մլն մ³ ջուր: Արփա-Սևան թունելով 2019 թվականին Սևանա լիճ է տեղափոխվել 148.246 մլն մ³, 2020 թվականին՝ 165.385 մլն մ³, 2021 թվականին՝ 133.833 մլն մ³ ջուր:

3. ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԾՐԱԳՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԱՌԱՋՆԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ժամանակավոր ծրագրի հիմնական նպատակն է Սևան-Հրազդան էներգետիկ-իռիգացիոն համակարգից սնվող ոռոգման համակարգերի իշխման տակ գտնվող ոռոգելի հողատարածքների ոռոգումն իրականացնելու նպատակով անհրաժեշտ ջրաքանակի ապահովումը:

Այդ նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ առաջնային հիմնական խնդիրը նաև օրենքով սահմանված՝ ոռոգման նպատակով Սևանա լճից տարեկան բացթողնման 170 մլն մ³ չափաքանակի ավելացումն է՝ այն դարձնելով մինչև 245 մլն մ³:

Սևանա լճից մինչև լրացուցիչ 75 մլն մ³ ծավալով ջրբացթողնման ավելացումը 2021 թվականի ընթացքում Սևանա լճից բաց թողնվող ջրի 170 մլն մ³-ը գերազանցող չափաքանակի հաշվին արտադրվող էլեկտրաէներգիայի վաճառքից «Միջազգային էներգետիկ կորպորացիա» և «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերություններում առաջացող լրացուցիչ գումարները կուղղվեն ոռոգման համակարգերի արդիականացմանը:

Տարեկան արդյունքներով Արտաբյուջետային հաշվի միջոցների չծախսված մնացորդն ուղղվում է այդ հաշվից հաջորդ տարում կատարվելիք բյուջետային ելքերի նախահաշվով նախատեսվող բյուջետային ելքերի ֆինանսավորմանը:

4. ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Ժամանակավոր ծրագրի իրականացումից ակնկալվում է հողերին մատակարարվող ոռոգման ջրի դեֆիցիտի մեղմում:

5. ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻ ՆԿԱՏԱՍԲ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ջրային համակարգերի կառավարման լիազորված պետական մարմինը յուրաքանչյուր տասնօրյակը մեկ Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն պետք է ներկայացնի համապատասխան հաշվետվություն «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով հաստատված ծրագրի 6.1-ին կետով նախատեսված՝ Սևանա լճից ջրի բացթողումների տարեկան առավելագույն չափաքանակից (170 մլն մ³) ավել բաց թողնված ջրաքանակի վերաբերյալ:

Էներգետիկայի բնագավառում լիազորված պետական մարմինը յուրաքանչյուր ամիս Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն պետք է ներկայացնի համապատասխան հաշվետվություն «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով հաստատված ծրագրի 6.1-ին կետով նախատեսված՝ Սևանա լճից ջրի բացթողումների տարեկան առավելագույն չափաքանակից (170 մլն մ³) ավելի բաց թողնված ջրաքանակի օգտագործմամբ արտադրված էլեկտրաէներգիայի քանակության և դրա հետ կապված կատարված վճարումների վերաբերյալ:

Սևանա լճի պահպանության փորձագիտական հանձնաժողովը սույն ժամանակավոր ծրագրի գործողության ընթացքում իրականացնում է փորձագիտական հետազոտություններ, որոնց արդյունքները ներկայացնում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն և Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողով:»: